

REPUBLIKA SLOVENIJA

SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA LOKALNO SAMOUPRAVO IN
REGIONALNO POLITIKO

Kotnikova 28, 1000 Ljubljana,
Tel.: (01) 308-31-78 Fax: (01) 478-36-19

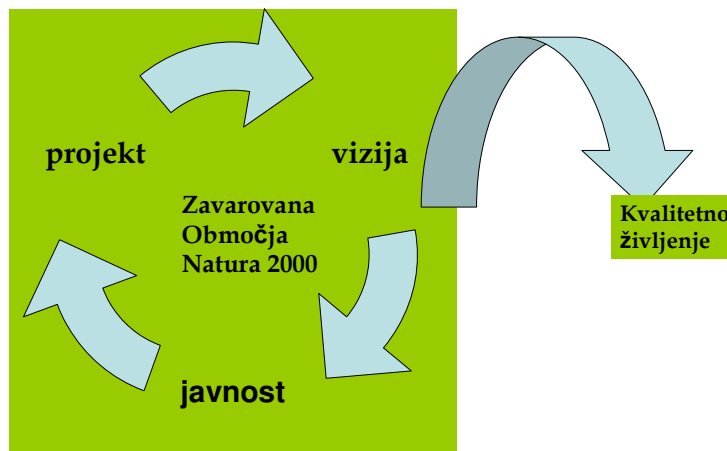
Naložba v vašo prihodnost

OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj
Kohezijski sklad
Evropski socialni sklad

**Mednarodni center za ekoremediacije,
Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta**

»Orodje ERM«

Orodje za zagotavljanje sodelovanja javnosti pri načrtovanju in izvajanju trajnostnega razvoja v Natura 2000 in drugih (za)varovanih območjih

Avtorji:
prof. dr. Ana Vovk Korže
Alenka Sajovic
prof. dr. Danijel Vrhovšek
Vesna Jurač

Maribor, januar 2009

Naročnik	Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko
	Kontaktna oseba: Klemen Košir
	Mednarodni center za ekoremediacije, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru Koroška c. 160, 2000 Maribor, Spletni naslov: http://www.ff-uni-mb.si
Izvajalec	Vodja projekta: Prof. dr. Ana Vovk Korže
	Sodelovali: prof. dr. Ana Vovk Korže Alenka Sajovic prof. dr. Danijel Vrhovšek Vesna Jurač
Projekt	ORODJE ERM Izdelava študije o vključenosti javnosti in spodbujanje vključevanja javnosti v pripravo projektnih predlogov za trajnostni razvoj lokalnih skupnosti na zavarovanih območjih in območjih Nature 2000 v Sloveniji
Datum izvedbe	Januar 2009
Številka projekta	C1536-08M802246
Ključne besede	Ekoremediacije, trajnostni razvoj, zavarovana območja, Natura 2000, ekološko pomembna območja, sodelovanje javnosti, evropski finančni mehanizmi.

KAZALO VSEBINE

ORODJE ERM.....	4
ORODJE 1: Odločimo se za trajnostni razvoj lokalne skupnosti na (za)varovanih območjih.....	7
ORODJE 2: Vključimo občane v pripravo in izvedbo projektov trajnostnega razvoja na območjih Nature 2000 in drugih (za)varovanih območjih	9
ORODJE 3: Oblikujemo vizijo razvoja območij Nature 2000 in (za)varovanih območij lokalnih skupnosti.....	13
ORODJE 4: Vizijo razvoja (za)varovanih območij povežemo s projektom.....	16
ORODJE 5: Izpolnimo prijavnico za projekt	19
ORODJE 6: Projektno delo.....	20
ORODJE 7: Ali so naši občani zadovoljni?.....	21

ORODJE ERM

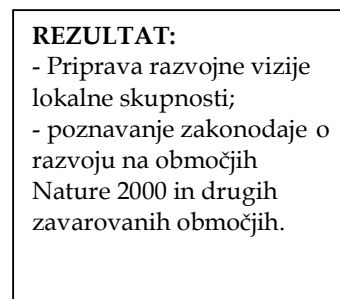
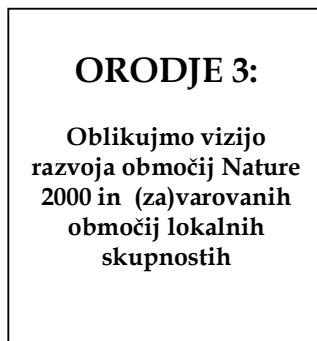
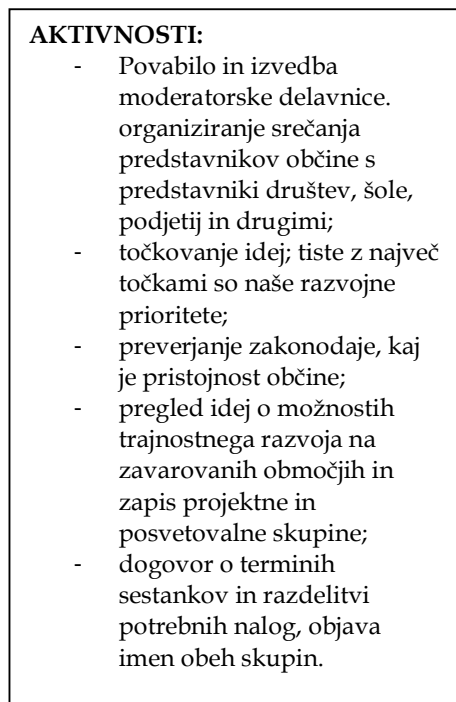
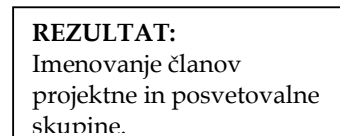
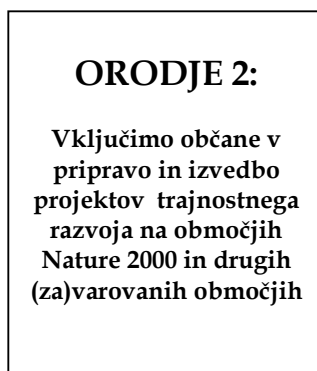
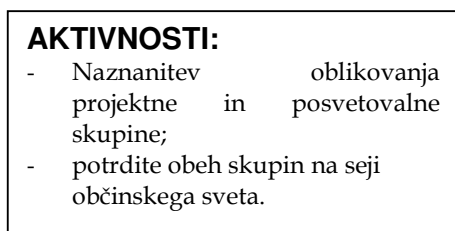
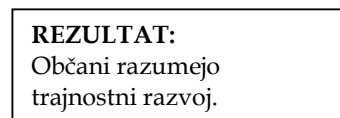
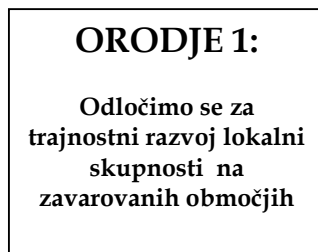
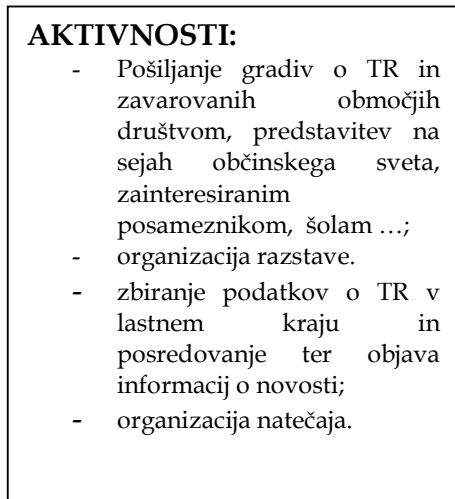
Zaradi potreb po vključitvi javnosti v regionalni razvoj in razvoj lokalnih skupnosti na (za)varovanih območjih smo pripravili Orodje ERM – orodje zato, ker je napotek, navodilo, primer začetka načrtovanja vključevanja javnosti v pripravo projektov na (za)varovanih območjih. ERM pa je kratica od besede ekoremediacije in pomeni uporabo procesov, ki potekajo v naravi. Z ERM torej posnemamo naravo in z njenimi procesi naravo varujemo in jo saniramo, kjer je potrebno. Na (za)varovanih območjih namreč ni mogoče uporabljati drugih pristopov, kot t. i. sonaravne, zato smo orodje poimenovali kot Orodje ERM in s tem na kratek način povedali, da s tem pripomočkom spodbujamo ljudi, da se aktivno vključijo v varovanje narave in okolja ter prebudijo v sebi želje, da prispevajo k razvoju lokalne skupnosti zato, da bodo tudi sami bolje živeli.

Orodje ERM je namenjeno občinam in lokalnim skupnostim, da bodo z njim začele prepoznavati možnosti razvoja na (za)varovanih območjih, ki danes veljajo za stagnacijska območja, čeprav so ogromen potencial za lokalno skupnost. S tem orodjem želimo doseči, da bodo občine in lokalne skupnosti same iniciatorji projektov in drugih aktivnosti v lastnem okolju. Zato ponujamo pot, avtorji pa bomo v pomoč vsem, ki bodo to želeli in potrebovali.

Orodje ERM se uporablja kot načrt, kot pripomoček ali kot kontrolni priročnik, ko se lotevamo načrtovanja projektov na (za)varovanih območjih v lokalnih skupnostih. Temeljni poudarek je na vključitvi občanov, torej javnosti, da sodeluje pri pripravi projektov in nato izvajanju.

Dodali smo Priročnik za Orodje ERM, ki je kot nekakšen vodič z dodatnimi pojasnili in dodatnimi informacijami, ki so koristne vodstvu občine oz. drugim lokalnim skupnostim.

Orodja so razvrščena po korakih, ki jih moramo prehoditi od odločitve za razvoj, ki temelji na naravnih izhodiščih, do prijave projekta in spremljanja zadovoljstva občanov, da bodo stalni partner občinske uprave, le tako bomo resnično na pravi poti h kvalitetnemu življenju.

AKTIVNOSTI:

- Povabilo ljudem in izvedba moderatorske delavnice. Ideje, ki so že poznane, se dopolnijo z novimi, povabilo tudi ljudem, ki sicer ne sodelujejo z občino, tako da je vsem omogočeno, da izrazijo želje in opredelijo svoje prioritete v razvoju;
- točkovanje (rangiranje) idej. Ideje, ki dobijo največ točk predstavljajo naše razvojne prioritete;
- preverjanje zakonodaje in pristojnosti občine.

ORODJE 4:

Vizijo razvoja
zavarovanih območij
povežimo s projektom

REZULTAT:

Iz vizije oblikovati
projektni predlog.

AKTIVNOSTI:

- Pregled vseh razpisov, ki so zanimivi za občino,
- pozivi predstavnikom društev, zainteresiranim posameznikom, da nas obveščajo o razpisih;
- izobesiti razpis na javna mesta, dogovor za obveščanje po elektronski pošti;
- preverjanje, katere projekte smo že najavili, finančne možnosti občine, povezava z ustreznimi strokovnjaki;
- pozornost na rok oddaje, način oddaje, priloge in ostalo pri projektu.

ORODJE 5:

Izpolnimo prijavnico za
projekt

REZULTAT:

Izpolnitev prijavnice.

AKTIVNOSTI:

- Projektni denar je denar za sofinanciranje naših aktivnosti, ki jih opravimo dodatno, zato že pred začetkom projekta bodimo aktivni na vsebinah, ki smo jih prijavili.
- Imejmo ustrezne sklepe, dokazila, kar bomo potrebovali pri projektu.
- Zbirajmo čim več grafičnih dokazov, podatkov s terena, vse to bo zelo olajšalo delo na projektu.

ORODJE 6:

Projektno delo

REZULTAT:

Projekt uspe, če živi z
lokalno skupnostjo.

AKTIVNOSTI:

- Izdelava spletnega portala za poročanje in postavljanje vprašanj in odgovorov (primer npr. MO);
- odprtje komunikacijskih kanalov za sodelovanje z občino.

ORODJE 7:

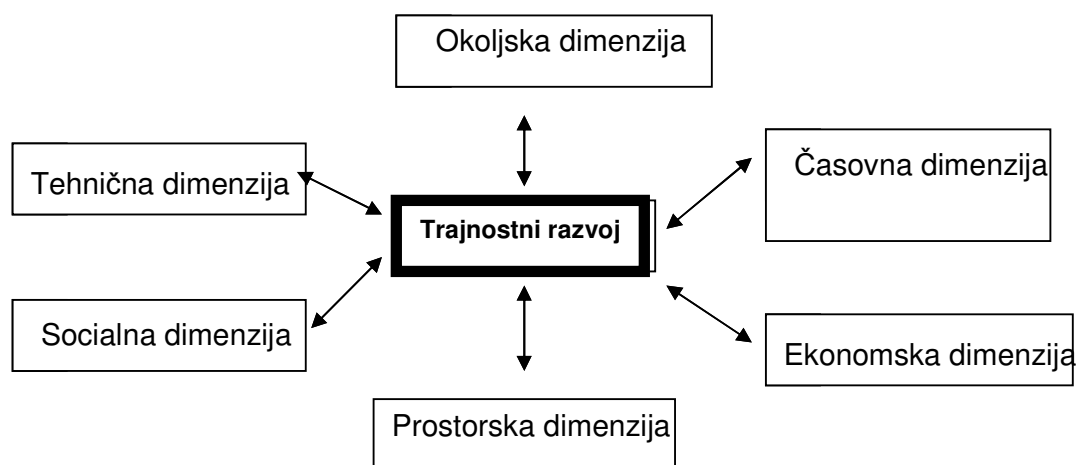
Ali so naši občani
zadovoljni?

REZULTAT:

Zadovoljstvo.

ORODJE 1: Odločimo se za trajnostni razvoj lokalne skupnosti na (za)varovanih območjih

Trajnostni razvoj na daljši čas prinaša koristi vsem, saj si vsi prizadevamo, da bi živeli v zdravem in kakovostnem okolju. To pomeni, da pri razvoju upoštevamo okolje, kar prinaša korist ljudem preko novih delovnih mest in novih tehnologij. Vse pa se dogaja v konkretnem prostoru, na nivoju lokalne skupnosti. To povezavo okolja, ekonomije, sociale in vpetost v čas in prostor z novimi načini dela imenujemo trajnostni razvoj (shema 1).

Shema 1: Trajnostni razvoj prinaša napredek in za razliko od samega ekonomskega razvoja upošteva tudi okolje in ljudi.

(Za)varovana območja, območja Nature 2000 in ekološko pomembna območja

Z določitvijo posebnih varstvenih območij Natura 2000 (april 2004) je Slovenija povečala površine za ohranjanje biotske raznovrstnosti in-situ iz 11 % ozemlja (klasični načini zavarovanja - parki) na 35,5 % ozemlja, od tega zahodna Slovenija 38,4 %, vzhodna Slovenija 33,6 %.

(Za)varovana območja so priložnost za občine, ki imajo taka območja, saj je tam možen drugačen razvoj kot sicer. To priložnost morajo prepoznati domačini in jo povezati tako z varovanjem narave kot s tržno priložnostjo za boljše preživetje v (za)varovanih območjih.

AKTIVNOSTI!

- Pošljimo priložena gradiva o trajnostnem razvoju in (za)varovanih območjih društvom, predstavimo jih na sejah občinskega sveta, zainteresiranim posameznikom, šolam in drugim organizacijam.
- Organizirajmo s šolo, društvi razstave na temo trajnostni razvoj in (za)varovana območja.
- Zberimo podatke od poznavalcev o trajnostnem razvoju v lastnem kraju. Posredujemo in objavimo informacije na spletnih straneh občine in drugih zainteresiranih in se obveščajmo o novosti na področju trajnostnega razvoja in (za)varovanih območij.

- Organizirajmo natečaj »Trajnostni razvoj v naši občini na (za)varovanih območjih«. Zainteresirani naj prinesejo ali pošljejo predloge, ki jih občina zbere in javno objavi. Vsebinsko bogati in inovativno izvedljivi predlogi naj bodo simbolično nagrajeni.

Če poznamo trajnostni razvoj, bolj upoštevamo zmožnosti okolja, hitreje in učinkoviteje zmanjšujemo in preprečujemo obremenjevanje okolja ter ustvarjamo pogoje za kakovostno in zdravo življenje.

☺ Občani razumemo trajnostni razvoj

Priloge:

1 - Kaj je trajnostni razvoj

2 - Zavarovana območja

3 - Prepoznavanje trajnostnega razvoja (presentacija)

4 - Primeri trajnostnega razvoja (presentacija)

5 - Natura 2000 - deleži po občinah

4 - Letaki, vzpodbudne misli (slikovno gradivo)

5 - Natečaj: kako razumejo TR v občini, občina - projektna pisana razpiše natečaj idej za TR v občini, zbirajo po vseh možnih poteh, se objavijo na spletni strani, oddaja na lokalnem tv

ORODJE 2: Vključimo občane v pripravo in izvedbo projektov trajnostnega razvoja na območjih Nature 2000 in drugih (za)varovanih območjih

Ko poznamo trajnostni razvoj in ko vemo, da ima naša lokalna skupnost pomembna območja (bodisi Naturo 2000, ekološko pomembna območja (EPO) ali druga zavarovana območja), imamo priložnost, da razmislimo o možnostih napredka teh območjih. Tudi Zakon o varstvu okolja, Zakon o dostopu informacij javnega značaja in Aarhuska konvencija predvidevajo sodelovanje občanov pri razvoju tovrstnih območij.

Pomembno je, da vemo, kako bomo motivirali in navdušili občane za sodelovanje pri projektih za razvoj (za)varovanih območij

Najprej si naredimo načrt sodelovanja z javnostjo:

osnova za vključitev občanov v načrtovanje in izvajanje projektov je načrt sodelovanja javnosti, ki določa cilje sodelovanja, stopnje, tehnike oz. orodja za komuniciranje in metode vrednotenja. V nadaljevanju je predstavljenih nekaj ključnih elementov za sodelovanje z občani, ki se delno spreminjajo glede na značilnosti občine in razvojne prioritete.

IZVEDBA PROCESA SODELOVANJA Z JAVNOSTJO (povzeto in nadgrajeno po: Priporočila ministra ..., 2006)

1. Informiranje občanov (javnosti)

Proces sodelovanja z občani vsebuje posredovanje in sprejemanje informacij. Informacija je sporočilo, ki prejemniku prinaša neko novost, novo vednost. Za uporabnika mora imeti uporabno vrednost. Informacije morajo biti zadostne, pravočasne, kakovostne, razumljive, natančne, smiselne, preverljive, imeti morajo neko vrednost in biti morajo uporabne. Za kakovostno sodelovanje in udeležbo občanov pri procesih odločanja o varovanju okolja in narave moramo pripraviti takšne informacije, s katerimi bomo deležnike in javnost hkrati obveščali in motivirali k sodelovanju.

Zelo pomembno je, da vzpostavimo dvosmerno komunikacijo med občino in občani, kajti komuniciranje je dvosmerno posredovanje informacij, ki temelji na verodostojnosti pošiljatelja in stopnji zaupanja prejemnika in obratno.

2. Priprava gradiv za javnost

Za občane moramo pripraviti kakovostna gradiva. To pomeni, da mora gradivo biti pregledno, vsebinsko jasno in razločno, vsebovati mora povzetek ključnih vsebin dokumentov, opremljeno mora biti z viri, iz katerih smo informacije pridobili. Za strateška gradiva pa je pomembno tudi to, da so napisana tako, da občanom omogočajo in dopuščajo oblikovanje vsebinskih mnenj in predlogov.

3. Obveščanje občanov

Obveščanje mora biti pravočasno, razumljivo in informativno. Obveščanje javnosti lahko poteka na različne načine:

- objave na oglasni deski,
- objave na spletni strani ministrstva,
- spletne strani,
- e-obvestila,
- publikacija MOP-a Okolje & prostor,

- oglasi v medijih,
- obveščanje po pošti (vabilo, reklamni letak, pismo ...),
- plakati in letaki na javnih mestih,
- informacijske pisarne z usposobljenim osebjem,
- info točke,
- javne podatkovne baze,
- predavanja,
- mailing liste,
- odprte telefonske linije,
- dnevi odprtih vrat,
- obiski podobnih objektov ali ogledi uspešnosti različnih ukrepov,
- javne seje,
- svetovalna skupina, sestavljena iz lokalne in/ali prizadete javnosti,
- neodvisen strokovnjak kot svetovalec za javnost,
- izobraževalni programi,
- izobraževalna gradiva o samem postopku,
- študije primerov,
- sestanki z zainteresiranimi deležniki ali skupinami,
- predstavitve in razstave na javnih mestih,
- zloženke.

4. Oblike sodelovanja z občani

Poznamo več oblik sodelovanja z javnostjo:

- javne predstavitve (predstavimo določeno vsebino (osnutek, predlog dokumenta));
- javne obravnave (obravnavamo določeno vsebino v prisotnosti in udeležbi javnosti);
- delavnice (z njimi določamo in preverjamo možne izbire in alternative za doseganje ciljev (predpisa ali dokumenta));
- sestanki z zainteresiranimi deležniki ali skupinami (priredimo jih, če želimo pridobiti informacije in stališča posameznih interesnih skupin);
- »ciljne skupine« (fokus skupine) - sodelovanje s temi skupinami je zelo pomembno za kakovost in sprejemljivost določenega programa;
- forumi (izmenjava mnenj);
- pogajanja;
- mediacija;
- ustvarjanje konsenza (z uporabo moderatorskih ali facilitacijskih tehnik).

Pri pripravi posameznih dogodkov moramo paziti na:

- dostopnost prostora,
- izbiro dneva in ure,
- velikost prostora,
- potrebno opremo (ozvočenje, stoli, plakati, projektor ...),
- listo prisotnih.

Ne smemo pa pozabiti tudi na beleženje predlogov, mnenj, izrečenih s strani udeležencev. To uredimo s pomočjo snemanja ali zapisovanja.

5. Imenovanje skupin za sodelovanje pri projektih

Projektna skupina

Za usklajevanje dela znotraj občinske uprave v procesu priprave projektov na (za)varovanih območjih skrbi **projektna skupina, ki je interno delovno telo**. V njej sodelujejo predstavniki

vseh občinskih oddelkov, zavodov in služb, katerih pristojnosti posegajo na področje varstva okolja in narave (gospodarske javne službe, promet in infrastruktura, kmetijstvo, družbene dejavnosti itd.) ter **predstavniki izvajalca**. Delo projektne skupine vodi direktor občinske uprave ali predstojnik/ načelnik oddelka za varstvo okolja.

Posvetovalna skupina

Posvetovalna skupina je sestavljena iz predstavnikov pomembnih javnosti (deležnikov).

Skupina, ki šteje od 20 do 40 članov, je na primer sestavljena iz predstavnikov naslednjih deležnikov:

- občinski svet,
- lokalno prebivalstvo (četrtne oz. krajevne skupnosti),
- interesne skupine (okoljevarstvene in naravovarstvene skupine, mladi, kolesarji itd.),
- podjetja in industrija,
- javna podjetja,
- kmetje, gozdarji,
- drugi udeleženci v okolju oz. deležniki (lahko predstavniki sosednjih občin, MOP, pomembnih dejavnostih).

Sestavo projektne in posvetovalne skupine potrди župan s sklepom občinske seje.

6. Spletna stran za sodelovanje z javnostjo

Spletna stran je lahko vključena v spletne strani občine ali pa ima svojo neposredno domeno (za lažji dostop) in povezavo iz občinske strani. Tipično bi na spletni strani proces sodelovanja javnosti podpirale naslednje vsebine oz. orodja:

- novice (aktualna poročila o dogajanju v procesu in najave dogodkov);
- v javni obravnavi (seznam dokumentov, ki so odprti za pripombe in povezave nanje);
- forum (interaktivno orodje omogoča neformalno in razgibano izmenjavo mnenj vseh zainteresiranih o vsebinah povezanih z trajnostnim razvojem na (za)varovanih območjih;
- prijava na listo (možnost prijave na listo, s katero zainteresirani neposredno prejema sporočila o dogodkih, povezanih s procesom priprave);
- sodelovanje javnosti (objavljene podlage, cilji sodelovanja javnosti in zaveza javnosti);
- arhiv (na pregleden način so zbrani vsi ključni dokumenti);
- povezave (omogočajo hiter dostop do izbranih programov varstva okolja in trajnostnega razvoja v Sloveniji, drugih občinah in v Evropski uniji);
- kontakt za dodatne informacije (kontaktna oseba z imenom in priimkom, naslovom, telefonsko številko in e-naslovom).

Preglednica: Člani projektne skupine

	Ime in priimek, naziv in funkcija	Organizacija
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

Preglednica: Člani posvetovalne skupine

	Ime in priimek, naziv in funkcija	Organizacija
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
...		
20		

AKTIVNOSTI!

- Naznanite javnosti oblikovanje projektne in posvetovalne skupine.
- Potrdite obe skupini na seji občinskega sveta.

☉ Imenovali smo člane projektne in posvetovalne skupine.**Priloga:**

- Preglednice za imenovanje skupin
- Primer Sklepa potrditve projektne in posvetovalne skupine

ORODJE 3: Oblikujmo vizijo razvoja območij Nature 2000 in (za)varovanih območij lokalnih skupnosti

Za oblikovanje razvojne vizije potrebujemo **poročilo o stanju okolja**, treba je poznati gonilne sile (to so dejavniki, ki omogočajo razvoj v naši lokalni skupnosti, ali je to kmetijstvo, turizem, industrija ali kaj drugega). Pomembno je, da poznamo pritiske, ki nastajajo zaradi gonilnih sil (obremenitve) in stanje, ki je posledica obremenitev. Na tej osnovi je treba slediti odzivom, to je prilagoditvam in ukrepom, ki jih zahteva stanje okolja. Razumevanje stanja okolja je podlaga za načrtovanje aktivnosti v prostoru.

Od zbranih idej do vizije razvoja

Organizirajmo delavnice in zberimo ideje o razvoju (za)varovanih območij

Naslovna tema delavnic

Oblikovanje močne naslovne teme je posebnega pomena, ker je ta pomemben mehanizem, ki spodbuja k udeležbi in med odprtim prostorom osredotoča udeležence.

Vabila

Občanom oziroma prebivalcem posameznih krajevskih skupnosti, v katerih bodo potekale delavnice, pošljemo vabila.

Delavnice vodijo usposobljeni predstavniki domačinov, predhodno zagotovimo obveščanje in motivacijo, da se ljudje delavnic udeležijo, ker vidimo v njih lastno korist.

Rezultati delavnic v občini

ZBEREMO PODATKE O PREDNOSTIH, SLABOSTIH, PRILOŽNOSTIH IN NEVARNOSTIH IN NA TEJ OSNOVI Z OBČANI OBLIKUJEMO RAZVOJNO VIZIJO.

Primer:

PREDNOST: ČISTA NARAVA
Kako bi uporabili/izkoristili navedeno prednost?
<ul style="list-style-type: none">
- urejene kolesarske in pohodne poti (klopi, počivališča, smetnjaki)
- kmečki turizem
- urejeni kažipoti
- informativne table
- organizirani obiski kraja
- prodaja izdelkov na kmetijah (kruh, med ...)
- počitnikovanje, prostori za taborjenje, piknike
- več reklame
- informativna točka
- ekološko kmetovanje
- smučarska tekaška pot do Duha na Ostrem vrhu
- ureditev povezav med kraji

SLABOST: SLABE CESTE

Kako bi preseгли/odpravili navedeno slabost?

- ureditev glavne ceste v Gradišče
- ureditev ceste med šolo in državno mejo
- ureditev cest do vseh kmetij
- ureditev potujoče trgovine - telefonska naročila

PRILOŽNOST: TURIZEM - IZLETNIŠTVO

Kako bi uporabili/izkoristili navedeni priložnosti?

- ureditev cestne povezave
- ureditev občinskih idej znotraj kraja
- spodbujanje mladih, da ostanejo na kmetijah, možnost izobraževanja
- omogočiti prodajo lastnih izdelkov

NEVARNOST: SLABI POGOJI ZA KMETOVANJE

Kako bi se izognili/zmanjšali nevarnost?

Živimo na nadmorski višini 600 m, kjer je pridelovanje hrane omejeno. Prevladuje predvsem živinorejska proizvodnja (meso in mleko). Tudi konfiguracija terena omejuje strojno obdelavo terena. Vemo, da se ne moremo usmeriti k intenzivni proizvodnji, vendar bi z omogočanjem dodatnih dejavnosti na kmetijah v obliki kmečkega turizma, obdelave lesa in urejanju sprehajalnih poti lahko izboljšali svoje finančno stanje in s tem kvaliteto bivanja.

Težko delo na kmetijah bi nam olajšala dodatna sredstva za proizvodnjo (sofinanciranje v predelavo mleka in mesa - proizvodnja je tukaj dražja, saj je pogosto onemogočena strojna obdelava zemlje, površine pa so tukaj manjše kakor v ravninskih predelih - proizvodnja na veliko znižuje stroške pridelave. Evropska sredstva potrebujemo tudi za nabavo strojne mehanizacije.

AKTIVNOSTI!

- Povabimo ljudi in izvedemo moderatorsko delavnico. Ideje, ki jih že poznamo, bomo dopolnili z novimi, povabili bomo ljudi, ki sicer ne sodelujejo z občino in vsem omogočili, da bodo lahko izrazili željo in se opredelili za svoje prioritete v razvoju.
- Organiziramo srečanje predstavnikov občine s predstavniki društev, šole, podjetij in drugimi.
- Točkujmo ideje, tiste, ki bodo dobile največ točk, so naše razvojne prioritete.
- Preverimo zakonodajo, kaj je pristojnost občine.
- Pregledamo ideje o možnostih trajnostnega razvoja na (za)varovanih območjih ter zapišemo projektno in posvetovalno skupino.
- Dogovorimo se za termine sestankov in razdelitev potrebnih nalog. Objavimo imena obeh skupin.

☉ Pripravili smo razvojno vizijo naše lokalne skupnosti. Poznamo zakonodajo o razvoju na območjih Nature 2000 in drugih (za)varovanih območjih.

Priloga:

Zakonodaja na področju varstva narave in okolja (Zakon o ohranjanju narave; Uredba o posebnih varstvenih območjih, območjih Natura 2000; Uredba o ekološko pomembnih območjih itd)

Fotografije: Sodelovanje javnosti pri razvoju vizije

Delovni listi za izvedbo moderatorke delavnice (obrazec za SWOT analizo, viharjenje idej, rangiranje razvojnih idej)

ORODJE 4: Vizijo razvoja (za)varovanih območij povežemo s projektom

Vizija je točno opredeljena smer razvoja lokalne skupnosti.

KORAKI OD VIZIJE DO PROJEKTA SO:

1. Oblikovanje projektnega predloga
2. Namen in cilji projektnega predloga (osnovna ideja in potreba)
3. Iskanje ustreznega razpisa za oblikovani projektni predlog – vir financiranja
4. Zbiranje informacij s strani partnerjev
5. Namen in cilji projekta
6. Ciljne skupine projekta
7. Pričakovani rezultati (izkaznica produktov) in storitev (»outputi«)
8. Predhodna pisma o nameri s sodelujočimi partnerji
9. Podroben delovni načrt (odgovorni vodja projekta, koordinator in sodelavci, oblikovanje delovnih paketov in razdelitev nalog ter oblikovanje časovnega okvirja)
10. Oblikovanje finančne konstrukcije
11. Ureditev potrebne projektne dokumentacije

Projekt je aktivnost, omejena na določen čas in razpoložljiva finančna sredstva. Rezultati projekta morajo biti merljivi. Pomembno je, da projekt živi med ljudmi.

VSAK PROJEKT IMA NASLEDNJE FAZE:

1. načrtovanje oz. priprava projekta
2. vodenje in izvedba
3. evalvacija

1. NAČRTOVANJE oz. PRIPRAVA PROJEKTA (enkratnost, organiziranost, ciljna usmerjenost, strateška umeščenost, omejitve)

SKLOP 1: VIHARJENJE IDEJ

- analiza stanja, swot analize, viharjenje idej ali »brainstorming«

SKLOP 2: OBLIKOVANJE DELOVNE SKUPINE

SKLOP 3: SODELOVANJE Z JAVNOSTJO IN LOKALNIM PREBIVALSTVOM

SKLOP 4: OBLIKOVANJE VIZIJE IN PROJEKTHNIH PREDLOGOV - glavna ideja in potreba (orodje 1)

SKLOP 5: OPIS PROJEKTA

- namen
- cilji projekta
- rezultati projekta
- vsebina projekta
- partnerji
- delovni načrt po delovnih paketih (razdelitev vlog in nalog)

Pri opisu projekta poskušamo odgovoriti na naslednja vprašanja:

1. Kakšen je naš namen projekta ?(opis ideje oz. projektnega predloga)
2. Kaj je ključni problem, ki ga želimo rešiti s projektnim predlogom (izhodišča oz. splošni cilji projekta) ?
3. Kaj želimo doseči s projektom in kako bomo odgovorili na problem (konkretni cilji projekta)

4. Kaj pričakujemo od projekta? (pričakovani produkti in rezultati – kako bomo odgovorili na probleme in cilje)
5. Komu je projektni predlog namenjen? (opredeliti primarne in sekundarne ciljne skupine)
6. Kdo in kako bo izvedel posamezne aktivnosti projekta (delitev nalog in odgovornosti partnerjev, ki sodelujejo v projektu)
7. V kakšnem časovnem zaporedju si bodo sledile posamezne aktivnosti projekta (časovni okvir)
8. Koliko finančnih sredstev imamo na razpolago in kako jih bomo razdelili za izvedbo posameznih aktivnosti projekta (finančni načrt – ocena prihodkov in stroškov projekta)

SKLOP 6: PREVERAJANJE USTREZNOSTI PROJEKTA (pogoji ustreznosti) – zakonodajni okvirji, strateški dokumenti, razpisni pogoji

SKLOP 7: OBLIKOVANJE PARTNERSTVA (izbira ključnih projektnih partnerjev, zbiranje informacij in predlogov s strani partnerjev, pisma o nameri)

SKLOP 8: PREDHODNA OCENITEV FINANČNIH SREDSTEV (ocena stroškov projekta, finančne tabele, upravičenost stroškov)

2. DELOVNI NAČRT PROJEKTA (delovni paketi, dokumentacijske priloge)

3. VODENJE IN IZVAJANJE PROJEKTA

4. EVALVACIJA PROJEKTA

PRIPRAVIMO OGRODJE PROJEKTA (»one page summery«)

Osnovna ideja projekta v nekaj stavkih (vnese nosilec projekta)
Pripombe in dopolnila sodelavcev in partnerjev
Namen projekta
Cilji projekta
Ciljne skupine
Načrtovani produkti (kratak opis produktov)

Pričakovani rezultati
Skupna vrednost projekta
Partnerji v projektu
Skladnost projekta s strateškimi dokumenti Slovenije, regije
Reference občine na področju priprave podobnih projektov

☺ Iz vizije smo oblikovali projektni predlog.

AKTIVNOSTI!

- povabimo ljudi in izvedemo moderatorsko delavnico. Ideje, ki jih že poznamo, dopolnimo z novimi, povabimo tudi ljudi, ki sicer ne sodelujejo z občino, tako da vsem omogočimo, da izrazijo želje in se opredelijo svoje prioritete v razvoju
- Točkujemo (rangiramo) ideje. Ideje, ki dobijo največ točk predstavljajo naše razvojne prioritete
- Preverimo zakonodajo in pristojnosti občine

Priloga:

- ORODJE ZA FINANČNI OKVIR OZ. FINANČNI NAČRT

- Kako najti razpise – seznam pomembnih razpisov za občine

- Linki razpisov za področje narave in okolja

- Finančni inštrumenti EU za projekte

- Vzorec pisma o nameri

- Razpredelnica za delovni načrt projekta po delovnih paketih (aktivnost, cilj, namen aktivnosti, odgovoren nosilec aktivnosti, časovna opredelitev izvedbe aktivnosti, predvideni stroški aktivnosti)

- Primeri projektnih predlogov na področju varstva narave in okolja

Navajam kot primer, drugače bi bilo orodje med prilogami

Delovni paketi	Aktivnost	Odgovorni nosilec	Časovna izvedba – trajanje	Predvideni stroški
Delovni paket 1	Izdelava zgibanke	Marko Skok	Januar-februar 2009	Priprava vsebine, oblikovanje tisk, distribucija
Delovni paket 2	Ogled primera prakse	dobre Janez Kač	April 2009	Avtobusni prevoz, strokovno vodenje, gradiva

ORODJE 5: Izpolnimo prijavnico za projekt

Ko imamo svojo vizijo, oblikujemo skupino partnerjev, ki bodo sodelovali na projektu in vemo, kje lahko najdemo razpis, izberemo ustrezno prijavnico.

Vsaka prijavnica je drugačna in tudi iz leta v leto se prijavnice spreminjajo, zato moramo vedno znova natančno prebrati vse dokumente, ki spremljajo prijavnico. V Operativnih programih, ki pojasnjujejo način priprave projekta, je po navadi zapisano vse in ne potrebujemo dodatne literature. Nujno je, da se o pomembnih vprašanih posvetujemo s kontaktnimi osebami, ki so navedene. Vedno bolj pa je v veljavi, da se zadnji mesec vprašanja in odgovori potencialnih prijaviteljev zbirajo na spletni strani projekta, kar pa pomeni, da je potrebno nujno slediti vsem aktualnostim, da ne naredimo kakšne napake ali zamudimo pomembnih opozoril.

Ko se odločimo za razpis, glede na naš projektni predlog **dosledno** pregledamo prijavnico ter preberemo vsebino vseh spremljajočih dokumentov (npr. Navodila za izpolnitev prijavnice)

Pozorni moramo biti na:

- PRIJAVITELJA (Kdo je upravičen prijavitelj na izbrani razpis – občina, nevladna organizacija, mala in srednja podjetja itd.),
- ROK ODDAJE RAZPISA OZ. PROJEKTNEGA PREDLOGA »DEADLINE«,
- TRAJANJE PROJEKTA,
- SPLOŠNI IN SPECIFIČNI POGOJI,
- FINANČNI DEL (najnižji oz. najvišji upravičeni skupni znesek projekta, delež sofinanciranja)
- KOLIKO PARTNERJEV MORA BITI, IZ KATERIH DRŽAV,
- KDO SO UPRAVIČENE CILJNE SKUPINE ITD.

Predstavljena je prijavnica za Regionalni razvoj: *(bo direktno kopirano iz oken, da se bo videla original)*

Lanski razpis **Regionalni razvoj**, tu opis, predstavitev in priloga cela prijavnica za vajo

4.1 Regionalni razvojni program	3. javni razpis za prednostno usmeritev "Regionalni razvojni programi" v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete "Razvoj regij"	SVLR
4.2 Razvoj obmejnih območij s Hrvaško	2. javni razpis za prednostno usmeritev "Regionalni razvojni programi" v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete "Razvoj obmejnih območij s Hrvaško"	SVLR

AKTIVNOSTI!

- Naredimo pregled vseh razpisov, ki so zanimivi za občino.
- Pozovemo predstavnike društev, zainteresirane posameznike, da nas obveščajo o razpisih.
- Razpise izobesimo na javna mesta, dogovorimo se za obveščanje po elektronski pošti.

- Preverimo, katere projekte smo že najavili, finančne možnosti občine, povežimo se z ustreznimi strokovnjaki.
- Pozorni smo na rok in način oddaje prijavnice, obvezno potrebno priložene priloge (izpis iz sodnega registra, reference itd.)

☺ Izpolnili smo prijavnico!

Priloga:

Prijavnica Regionalni razvoj

Nabor ERM projektov za (za)varovana območja

ORODJE 6: Projektno delo

Ko oddamo prijavnico, pričakujemo odgovor pristojnih služb o uspešnosti prijave. Če je zahtevano tekom postopka ocenjevanja, da moramo vlogo dopolniti, jo nujno dopolnimo, povežemo se s strokovnjaki, da nas pri tem usmerjajo in nam nudijo pomoč. Odgovorne službe nas pozovejo k podpisu pogodbe o izvedbi projekta, pri čemer pa moramo biti pozorni na rok, do katerega se moramo na poziv odzvati. Pri izvedbi projekta moramo biti dosledno pozorni, da upoštevamo določila pogodbe ter da upoštevamo navodila v zvezi z informiranjem javnosti o projektu ter uporabi logotipov ter spremnih besedil sofinancerjev projekta.

Ko dobimo projekt, je potrebno ponavadi vso dokumentacijo pogledati znova, saj je odvisno, kakšna vrednost projekta nam je bila dodeljena in katere aktivnosti bomo lahko pripravili za dogovorjena finančna sredstva.

Pripravimo naslednje dokumente:

- Sklep o imenovanju delovne skupine za projekt
- Najava projekta v občini
- Priprava ustrezne dokumentacije

☺ Projekt uspe, če živi z lokalno skupnostjo.

AKTIVNOSTI!

- Projektni denar je denar za sofinanciranje naših aktivnosti, ki jih opravimo dodatno, zato že pred začetkom projekta bodimo aktivni na vsebinah, ki smo jih prijavi.
- Imejmo ustrezne sklepe, dokazila, kar bomo potrebovali pri projektu.
- Zbirajmo čim več grafičnih dokazov, podatkov s terena, vse to bo zelo olajšalo delo na projektu.
- Prijava vsakega projekta je drugačna, zato je vsak projekt celota zase .

Priloga:

- gradivo: Izvajanje projekta (delovni načrt)

ORODJE 7: Ali so naši občani zadovoljni?

Zadovoljnost ljudi v občini je osnova za načrtovanje in izvajanje projektov. Povprašamo ljudi, kaj želijo, kaj pogrešajo, vse to nam bo zelo koristilo pri načrtovanju razvojnih nalog.

Pomembna komponenta trajnostnega razvoja lokalne skupnosti je splošno ugodje občanov. Torej trajnostni razvoj v smislu zagotavljanja varnosti in nastanitve, ki vključuje temeljne storitve (šolanje, zdravljenje, kultura), kvalitetno okolje (naravno in pozidano) in realne priložnosti sodelovanja v lokalni skupnosti. Ti aspekti zagotovo ne pokrivajo vseh vprašanih splošnega ugodja občanov v lokalni skupnosti.

Posredujemo vprašalnik občanom.

Na splošno sem zelo zadovoljen/na s kvaliteto življenja v mojem okolju.					
Popolnoma se strinjam	Zelo se strinjam	Se strinjam	Včasih se strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam

V občini imamo v zadovoljivi meri zagotovljene in dostopne vse potrebne storitve (zdravnik, trgovina, pošta, javni prevoz, šola ...).					
Popolnoma se strinjam	Zelo se strinjam	Se strinjam	Včasih se strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam

Narava v naši občini je pretežno čista in nedotaknjena.					
Popolnoma se strinjam	Zelo se strinjam	Se strinjam	Včasih se strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam

Za varnost v občini je dobro poskrbljeno.					
Popolnoma se strinjam	Zelo se strinjam	Se strinjam	Včasih se strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam

V občini je dovolj zaposlitvenih možnosti.					
Popolnoma se strinjam	Zelo se strinjam	Se strinjam	Včasih se strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam

Dostop do elektronskih komunikacij (internet, kabelska TV) je dobro zagotovljen.					
Popolnoma se strinjam	Zelo se strinjam	Se strinjam	Včasih se strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam

Če želim lahko aktivno soodločam in vplivam na odločitve, ki jih sprejema občina.					
Popolnoma se strinjam	Zelo se strinjam	Se strinjam	Včasih se strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam

Družabno in društveno življenje v občini je dobro razvito.					
Popolnoma se strinjam	Zelo se strinjam	Se strinjam	Včasih se strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam

Občina bi morala več denarja nameniti za (obkrožite lahko le 2 možnosti).

Turizem	Varovanje okolja	Odpadke	Kulturo	Šport
Socialne pomoči	Štipendije	Kanalizacijo	Kmetijstvo	Društva
Vodovod	Ceste	Podjetništvo	Občinska stanovanja	Drugo (vpišite) .....

Prosim izpolnite starost izpolnjevalca / -ke ankete:				
18 – 25 let	25 – 40 let	40 – 55 let	55 – 65 let	nad 65 let

Prosim obkrožite vaš spol	
moški	ženski

☺ Počutimo se zadovoljne.

AKTIVNOSTI!

- Izdelamo spletni portal za poročanje o aktualnih dogodkih v občini ter za postavljanje vprašanja različnih področij (javne razsvetljave, ureditve zelenic, lokacij divjih odlagališč itd.). Odgovori občinske uprave na postavljena vprašanja občanov so tako vsem na vpogled.
- Odpremo komunikacijske kanale za sodelovanje z občino.

Priloga:

- Vprašalnik za občane